

N° 120.

Landstingets Forhandlinger.

51de Møde Ordentlig Samling 1871.

1857

2den Bsh. af Lovf. indeh. Best. om

Raadigheden over Fæstebøndergods.

1858

Sald give mig Ret, ja under visse Omstændigheder endogsaa et Forpligtelse til at drage denne Samtale, som ikke blot fandt Sted mellem os to alene, men hvori ogsaa flere Andre deltog, frem i dens Helhed. Seg skal imidlertid ikke følge det ærede Medlem i saa Henseende, men kun for ikke at blive misforstaaet sige, at, hvad det dengang gjaldt om, var at naae en Afslutning af dette Spørgsmaal ved Vedtagelsen af Punkter, af hvilke ikke et eneste nogensinde af mig i denne Sal er blevet betegnet som retsstridigt. Seg er altsaa her i fuld Overensstemmelse med mig selv. — Seg veed ikke, om det er lykkedes den ærede Ordfører at bibringe Nogen i Forsamlingen det Indtryk, at jeg tgaar virkelig med Urette værgede mig imod, at der blev lagt mig Udtalelser i Munden, som jeg ikke havde brugt, eller at der i alt Sald blev lagt en anden Mening i dem end den, de fornuftigvis havde, men jeg anser det dog ikke for uforment at sige, at, naar jeg har betegnet det enkelte Tilfælde, der nu atter og atter har været Gjenstand for Omtale her, i hvilket en Godseier har dannet en større fæstefri Gaard paa sit Gods, som et Arrangement, som saa Godseiere vilde indlade sig paa at foretage, og færre vilde billige, da er dette fuldstændigt rigtigt; men jeg ser ikke, at det ærede Medlem har mindste Føie til deraf at uddrage den Slutning, at jeg skulde have erkjendt det for stridende mod den gjældende Lov. Er Forudsætningen da den, at Godseierne i Styrelsen af deres Godser altid gaa til den yderste Grændse af, hvad Loven tillæder, eller er der ikke mangfoldige Gange taget Billighedshensyn, Noget, som jeg dog tror, man oftere her har erkjendt? Er det da ensbetydende, om jeg siger: Et saadant Arrangement vilde Godseierne ikke billige, eller om jeg siger, at det er stridende mod den gjældende Lovgivning? Derksom det ærede Medlem havde læst noget længere ned i det samme Punktum, som han citerede, vilde han have fundet, at jeg der har

sagt, at, det var for at forhindre, hvad „man“ anser for at være Omgaaen af Loven; derksom jeg havde delt denne Mening, vilde jeg upaatvivlelig have sagt: hvad jeg anser for en Omgaaen af Loven. Dertil kommer, at jeg flere Gange — og det ærede Medlem vilde han kunnet finde det med lige saa stor Værdighed, som han har fundet hine Udtryk, der efter hans Mening skulde bevise, hvad han sagde — bestemt har brugt det Udtryk, at saadanne Arrangements af Mange anses for at være Misbrug. Dette Ord „snedigt“ har jeg ganske vist brugt, men jeg formoder, at det ærede Medlem ikke har været tilstede den Gang, da jeg ikke een, men flere Gange brugte dette Ord; ellers vilde han ikke have gjort sig skyldig i at misforstaa mig. Thi det gjør dog ganske vist en stor Forskjel, hvilket Eftertryk man lægger paa, eller med hvilket Tonesald man udtaler saadanne Ord. Seg har paa et andet Sted talt om „det mistænkelige Fæstegods“ og omtalt Godseierne som „mistænkelige Personer“, og det ærede Medlem kunde da med samme Føie anføre dette som Bevis for, at jeg betragter Godseierne som mistænkelige Personer eller i alt Sald Godsforholdene paa denne Maade. Seg tror ikke, at dette er en Art af Bevisførelse, som i Virkeligheden er tjenlig for Sagen. — Seg skal endnu kun tillade mig at gjøre ærede Medlemmer opmærksomme paa, at, naar den ærede Ordfører sagde: Giv kun Loven tilbagevirkende Kraft, thi det skader jo ikke, at man rammer disse Mænd, der — efter de Flestes Mening — have gjort Misbrug af de gjældende Lovbestemmelser, saa rammer denne tilbagevirkende Kraft, for hver Gang den kan ramme et saadant Tilfælde, hundrede mindre og meget uskyldige Tilfælde. Det er det gamle Bekjendte, at man for at ramme Enkelte, som man vil ramme, slaar et Stag saa stort, at man derved rammer Mange. Naar man giver Loven tilbagevirkende Kraft paa disse større fæstefrie Voldsgaarde, maa man erindre, at man samtidig dermed giver den tilbagevirkende Kraft